

รู้-เห็น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวอ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ถ้าใจหายาจะฟังอะไร มันก็เหมือนทางโลกเขาวานะ

“อยู่บ้านก็โดนค่าทุกวันแล้ว ไปวัดยังให้พระค่าอีก”

เวลาอยู่บ้านว่า “เมียเทศน์มาทั้งวันเลย ไปวัดพระยังค่าอีกนะ”

แต่เวลาเทศน์ เทศน์ก็พูดถึงสิ่งที่เราคิดไม่ถึง เราคิดไม่ได้ เราคิดไม่ถึงใจ ทั้งๆ ที่เป็นความคิดเรานี้ แต่ความคิดเรามันคิดหมักหมม คิดแต่ในสิ่งที่ตอกย้ำ ตอกย้ำสิ่งที่ค้นหาความทะยานอยากมันหลอกให้คิด

แต่พอคิดเป็นคุณงามความดีขึ้นมา สิ่งที่เกิดเป็นคุณงามความดีขึ้นมา คุณงามความดีของใครล่ะ?

คุณงามความดีของเด็ก มันก็รับผิดชอบของมันได้แค่นั้น

คุณงามความดีของผู้ใหญ่นะ คูตี คุณงามความดีของผู้ปกครอง นี่คิดสิ่งใด ก็พูดถึงว่าถ้าตัดสินใจผิดพลาด ประเทศชาติเสียหายไปเลยละ ถ้าประเทศชาติเสียหายไปเพราะการตัดสินใจของผู้นำ เห็นไหม ผู้รับผิดชอบมาก เวลาตัดสินใจไปมันจะมีผลกระทบเทือนกันไปมาก ถ้าผู้รับผิดชอบน้อย เวลาตัดสินใจไปก็ผิดเฉพาะบุคคลคนนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตจิตใจของเราละ ชีวิตจิตใจของเราในปัจจุบันเราตัดสินใจอย่างไร ถ้าเราตัดสินใจแล้ว เราคิดถึงใครมันตอกย้ำแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจ ความทุกข์ความยากอยู่ในหัวใจนะ นั้นเวลากิเลสมันพาคิดใจ กิเลสพาคิดเพราะอะไร เพราะเราไม่สำนึกในตัวเราเอง ถ้าเราสำนึกในตัวเราเองนะ เวลาเรามีสติปัญญาขึ้นมา

คูติ นี่ผลของวิญญูะ เวลาเกิด เวลาตาย เรารู้เราเห็นอะไรไหม? เวลาเกิดนี่ไม่มีใครรู้ละ พ่อแม่เท่านั้นที่รู้ คูติ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา พระอรหันต์ของลูกนะ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะเราได้ชีวิตมาจากพ่อจากแม่ ถ้าพ่อแม่ไม่บอกว่าเกิดเมื่อไร ใครจะรู้

ถ้าเราโตขึ้นมา คูติ เวลาคนพลัดพ่อพลัดแม่ เวลาลูกกำพร้าไม่มีพ่อแม่ ไม่มีใบเกิด ไม่รู้วันเกิด ไม่รู้วันเกิดนะ ก็พิจารณาเอา เคาเอา คั่นเอาว่าเกิดเมื่อไรเท่านั้นนะ นี่พวกเก็บมาเลียงก็จะบอกว่าคาดหมายเอาว่าได้เท่านั้น แต่ถ้าไม่มีพ่อแม่ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราเกิดเมื่อไร นี่เพราะความไม่รู้ เราไม่รู้หรือว่าเราเกิดเมื่อไร ผลของวิญญูะนี่เราเกิดอย่างไร

เวลาสร้างบุญสร้างกรรมขึ้นมา กรรมมันให้ผลขึ้นมาแล้วเราไม่รู้หรือกรรมมันให้ผลเพราะอะไรกรรมถึงมาเป็นชนิดนี้ ให้ผลมาเป็นชนกปักษหลังมาให้เราเจ็บช้ำน้ำใจอยู่อย่างนี้ เวลาเรามีสติปัญญาขึ้นมา นี่เราไม่รู้ที่เรามาจากไหน เราไม่รู้ แต่เวลาเราเกิดมา เรามีสติปัญญา นี่เรารู้เห็นไหม เรารู้เราเห็น

เวลาเราจะบวชเราจะเรียน พ่อแม่ต้องพามาฝาก ถ้าพ่อแม่ไม่อนุญาต บวชไม่ได้ นี่ต้องพ่อแม่อนุญาตนะ พ่อแม่อนุญาตด้วย เวลาไปบวช เห็นไหม “มนุสโสติ เป็นมนุษย์จริงหรือเปล่า” ได้ขอพ่อแม่หรือยัง เป็นหนี้เป็นสินมาหรือเปล่า” นี่สิ่งนี้เรารู้เราเห็น เพราะเรามีศรัทธาความเชื่อ เรามีศรัทธาของเรา เรารู้ของเรา แล้วเรามาบวชของเรา

คูชีวิตเรา เราเป็นคนบังคับบัญชาเอง ชีวิตเรา เราเป็นคนเลือกสรรเอง เราเป็นคนเลือกเองนะ แต่เวลาเราเกิดจากพ่อจากแม่ เรามาที่นี่เราไม่รู้เรื่องเลยนะ หมดเวรหมดกรรม หมดภพหมดชาติ ถ้าเป็นเทวดามา เวลาหมดอายุขัยก็จุติมาเกิดเป็นมนุษย์ เวลาเกิดในนรกอเวจีขึ้นมา พ้นจากนรกอเวจีขึ้นมากรรมมันผ่อนเบาขึ้นมาเป็นสัตว์เดรัจฉาน หมดอายุสัตว์เดรัจฉานมาเกิดเป็นมนุษย์ ตายจากมนุษย์ไป ถ้ามีบุญกุศลอยู่ก็กลับมาเกิดซ้ำเป็นมนุษย์

การเกิดนี้เราไม่รู้หรือว่าที่มาของการเกิดนี้มาจากไหน ถ้ารู้ต่อเมื่อพ่อแม่บอก นั่นคือสิ่งที่ไม่รู้ แต่ถ้าเราเกิดมา เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เรารู้ๆ เห็นๆ อยู่นะ เรารู้ของเรา เราจะมาบวช เราเปลี่ยนจากคฤหัสถ์มาเป็นพระ อุปัชฌาย์ทำตลอดมา เรามีพ่อ มีแม่ มีอุปัชฌาย์ มีครูบาอาจารย์ออกมา สงฆ์ยกเข้าหมู่ ยกจากคฤหัสถ์เข้ามาเป็นพระ...นี่เรารู้ รู้ตกฟากเลย เกิดเวลาเท่าไร อุปัชฌาย์อุตตฺติขึ้นมาเวลาเท่าไร เราเกิดเมื่อไร เราเกิดเป็นพระนี่เกิดเมื่อไร

แล้วในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาของเรา เราจะรักษาของเรา รักษาหัวใจของเรานี้ เรารู้เราเห็นนะ เวลาปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราเห็นของเรา เราปฏิบัติของเรา จิตมันฟุ้งซ่านก็รู้ว่ามันฟุ้งซ่าน จิตมันทุกข์ยากก็รู้ว่ามันทุกข์ยาก แต่ถ้ามันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ นี่เราไม่รู้ไม่เห็นนะ เราไหลไปนะ

คูติ คูชีวิตของเราสิ เราจะเลือกเอาอย่างใด นี่เราเลือกของเราเอา คูติ ผู้ที่มาบวชมาเรียนบวชเรียนเพื่อมาศึกษาในธรรมวินัย แล้วมีความจำเป็นต้องสึกไป เขาก็รู้ว่าเขาจะตายเมื่อไร เวลาเขาสึกก็เขาก็ตายจากพระไป เขาก็ไปเกิดเป็นฆราวาส เห็นไหม รู้เวลาเกิด รู้เวลาตาย นี่เห็นเลย เราจะเกิดเมื่อไร เราจะตายเมื่อไร นี่เรารู้เราเห็นของเรา

นี่ใจ “ธรรมวินัย” เราเป็นพระตามสมมุติ “สมมุติสงฆ์” เราจริงตามสมมุตินะ เวลาบวชมาแล้วเป็นพระ อย่างเช่นเราจะลงอุโบสถกันอยู่ที่นี่ ถ้าเป็นคฤหัสถ์เข้ามาไม่ได้ สามเณรยังเข้ามาไม่ได้เลย ในหัตถบาส ถ้าเป็นพระนานาสังวาส เขายังให้แยกหัตถบาส ถ้ายังเป็นเณรเข้ามาไม่ได้ อนุปสัมบันเข้ามาไม่ได้เลย นี่เวลาบวชมาเราเป็นพระโดยสมบูรณ์

สมมุติสงฆ์รู้วันเกิด เกิดแล้ว แล้วนี่บางคนรู้วันตายแล้ว จะตายเมื่อไรนี้รู้แล้วว่าจะตายเมื่อไร กำหนดสีกก็รู้วันตายแล้ว นี่เรารู้เราเห็นนะ เวลาวันเกิดวันตาย เรารู้เราเห็นของเรา นี่มันเห็นอย่างนี้ แล้วทำไมเราดูแลชีวิตเราไม่ได้ละ

เวลาเราบวชมาแล้ว เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะทุกข์มันจะยาก...ทุกข์ยากแน่นอน ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แล้วความจริงนี่จริงอย่างไร แล้วแต่เราเลือกของเราละ เรารู้กำหนดชีวิตเราได้ แต่ถ้าเป็นคฤหัสถ์ไป เรากำหนดชีวิตเราได้ไหม ชีวิตของเราเป็นไปตามเวรตามกรรม แต่ถ้าเราเป็นพระนี่เรากำหนดชีวิตเราได้เลย นี่พรรษา ๑ พรรษา ๒ พรรษา ๓ พรรษา

๔...พรรษาของเราจะเพิ่มมากขึ้น แล้วพอมันพ้นพรรษา ๕ ถ้าเรามีความฉลาด เราต้องปาฏิโมกข์ได้เรากำหนดได้ เราพ้นนิสัย เราบรรลุสุตถิภาวะแล้ว นี่พูดถึงบรรลุสุตถิภาวะทางโลก

บรรลุสุตถิภาวะทางธรรมวินัย เป็นผู้ฉลาด เป็นผู้ฉลาดนี้ต้องปาฏิโมกข์ได้ พอต้องปาฏิโมกข์ได้มันรู้ธรรมวินัย พอรู้ธรรมวินัย เรารักษาดัวเราได้ นี่ไม่ต้องขอนิสัย แต่ถ้ายังต่ำกว่า ๕ พรรษามา ยังต้องปาฏิโมกข์ไม่ได้ นี่เราบรรลุสุตถิภาวะใหม่ เราพ้นนิสัยใหม่ ถ้ามันไม่พ้นนิสัยมันก็ต้องพยายามอยู่อย่างครูบาอาจารย์ไปเรื่อยๆ ฝึกหัดตัวเรา นี่ไง เรากำหนดชีวิตของเราได้ นี่พูดถึงกำหนดชีวิตไปตามความเป็นจริงนะ

แต่ถ้ามันเป็นผลของวิญญูะ มันเกิดมันตายตามความเป็นจริง มันเกิดมันตายในวิญญูะ ในวิญญูะคือตายจากมนุษย์ ตายจากเทวดา ตายจากอินทร์ ตายจากพรหม ตายจากสัตว์เดรัจฉาน ตายจากทุกอย่าง...มันต้องตาย ที่ไหนมีการเกิด ที่นั่นต้องมีการตาย

คูสิ เรามาบวช แม้แต่สมมุติมาบวชเป็นพระ ชั่วอายุขัย อายุที่เรากำหนดว่าเราบวชกี่วัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราบวชเป็นพระ ผู้ที่มีความตั้งใจว่าจะบวชไปเรื่อยๆ จะบวชแล้วจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะบวชไปเรื่อยๆ เราก็ไม่รู้วันตายของเราเหมือนกัน

แต่ถ้าเวลาประพฤติปฏิบัติ นี่ไง รู้ ทั้งรู้ทั้งเห็นใจ ถ้ามันเห็นของมันนะ ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เรารักษารูปร่างของเรา ใจเราเริ่มสงบร่มเย็นเข้ามา นี่ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตที่ตัวเกิดตัวตายนี้มาเกิดในไข่ แคปฏิสนธิจิต จิตนี้เป็นนามธรรม มาปฏิสนธิในไข่ พอเกิดในไข่ ไข่ของแม่กับสเปิร์มของพ่อ แล้วปฏิสนธิจิตมันไป นี่การเกิด กำเนิด ๑ ต้องมี ถ้าไม่มี ปฏิสนธิจิตมันเกิดไม่ได้

พอเกิดขึ้นมา เห็นไหม จากไข่ คูสิ กลายเป็นน้ำมันใส น้ำมันข้น กลายเป็นปัญจจันท์มีคุ่มมาเป็นตัวอ่อน จากตัวอ่อนมันพัฒนาขึ้นมาจนเป็นทารก แล้วจนตกคลอดออกมาเป็นมนุษย์

ปฏิสนธิจิตพาเวียนตายเวียนเกิดในวิญญูะ นี่กรรมมันพาไป คูสิ เวลาคนที่มั่งมีศรีสุขอยากมีลูกมีเต้านี้มีลูกยาก ไอ้คนทุกข์คนจนนี้ลูกเป็นแพเลย จิตที่มันทำคุณงามความดีมา ให้แก่เกิดมาแล้วสะดวกสบาย เกิดมาแล้วอยู่บนกองเงินกองทองมันยังมีน้อยเลย นี่มองในทางวิทยาศาสตร์ มองทางโลกนะ บอกว่าเกิดในกองเงินกองทองแล้วจะมีความสุขนะ...แต่มันจริงหรือเปล่า มันจริงหรือเปล่า มันมองทางโลก มันเกิดตามบุญ

“บุญ” คือการกระทำมา สิ่งที่ทำคุณงามความดีมา ว่าสะดวกสบาย แต่สะดวกสบายนี้มันเป็นสถานะของการเกิด แต่เวลาเกิดมาแล้ว สิ่งที่ว่ากองเงินกองทอง แต่หัวใจมันไม่มีเป็นสุขนะ แต่ถ้ามันเกิดมาในครอบครัวที่ร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม เกิดในประเทศอันสมควร เกิดมาแล้วมีความเข้าใจต่อกัน มันจะมีกองเงินกองทองหรือมันจะอึดอัดขัดสนขึ้นมา แต่พ่อแม่กับลูกเข้าใจกันดี พ่อแม่ช่วยกันส่งเสริม พ่อแม่ยิ้มแย้มแจ่มใส นั่นก็เป็นความสุขของเขา ความสุขเป็นความสุขโดยธรรม ความสุขตามความเป็นจริง

ธรรม คือสัจจะความจริง คือความจริง สัจจะความจริง เห็นไหม เป็นธรรมวินัย นั่นนะสัมมาทิฐิ ความชอบทุกอย่างเป็นความชอบธรรม นั่นละคือธรรม

“อธรรม” เกิดมาบนกองเงินกองทองต่างๆ แต่เป็นอธรรม เกิดมาแล้วมีความขัดแย้ง เกิดมาแต่ความทุกข์ความยาก เกิดมาทำไม แต่เขาก็ต้องเกิดตามการเกิดของวิญญูะ นี่พูดถึงการเกิดของวิญญูะนะ

แต่เราเกิดมาแล้วเรามีศรัทธาความเชื่อ เราเกิดมาแล้วเรามีศรัทธา เราเกิดมาเป็นสมณะจากฆราวาสมาเกิดเป็นสมณะ ซี พราหมณ์ เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะพ้นจากทุกข์ จะพ้นจากทุกข์แล้วนี่เรากำหนดชีวิตเราเอง ชีวิตเราเอง คุณคนขับรถ ถ้าคนขับรถนะ เขามีสติปัญญาของเขา เขาจะพารถของเขาไปถึงเป้าหมาย รถของเขานี้ไปจอดที่จอดรถอย่างดีเลย แต่ถ้าคนขับรถมันหลับในนะ มันขับมาด้วยความหิวกระหาย ด้วยความทุกข์ความยากนะ รถกลับไปจะลงข้างทาง นี่ชีวิตมันสำมะเลเทเมาไปเรื่อยเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราจะดูแลชีวิตของเราได้อย่างไร นี่พูดถึงทางโลกนะ แต่ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อขึ้นมา เราออกมาบวชเป็นสมณะ เราจะพ้นจากโลก เราจะพ้นจากการเกิดเลย นี่ถึงเป็นอริยทรัพย์

ถ้าอริยทรัพย์ เราต้องมีสติปัญญาของเรา นี่รู้ที่เกิด รู้ที่เกิดเป็นพระ เวลาปฏิบัติขึ้นไป พอจิตมันสงบขึ้นไป จิตสงบ จิตมันเริ่มระงับเข้ามาบิ๊บ มันมีความพึงชาน มันมีความทุกข์ มีความวิตกกังวล วิตกกังวลนะเราทำได้อย่างไร เราจะมี ความทุกข์ยากขนาดไหน

“อริยฐานบารมี” บารมี ๑๐ ทศนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อานาจาสนา บารมี ๑๐ ทศ ผู้ที่ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ “ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี อริยฐานบารมี ฯลฯ” อริยฐานว่าจะต้องมีเป้าหมาย เป้าหมายว่าจะต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้า เป็นพระโพธิสัตว์ ตั้งเป้าขึ้นมาแล้วพยายามทำของท่านขึ้นไป เกิดแล้วเกิดเล่า ท่านทำแต่คุณงามความดีสะสมไป ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นั่นคือเป้าหมาย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นสาวก-สาวกะ เราไม่ได้สร้างบุญกุศลของเรา ถ้าไม่สร้างบุญกุศลมา คุณิ โลกเขาอยู่กันประสาโลกเขา เขาว่ามีความสุขมีความสุขรื่นเริงของเขา นี่เขาหาเงินหาทองกัน เขาว่าสิ่งนั้นเป็นความมั่นคงของเขา โลกเวลาเขาลดค่าเงิน เงินมันเฟ้อ เงินที่สังคมเขาไม่ยอมรับแล้ว...หามาเกือบตายทั้งชีวิตนะ สูญเปล่า ไม่มีอะไรเลย อุตส่าห์หาเงินหาทองมาสร้างสิ่งปลูกสร้างไว้มหาศาลเลย เวลามันด้อยค่าเสื่อมสภาพ ไม่มีค่าอะไรเลย คุณิ เวลาเขาสร้างตึกกรมขึ้นมา พอยุคเก่าขึ้นมาเขาระเบิดทิ้งนะ เขาระเบิดทิ้งเลย เขาจะสร้างตึกใหม่ เปลี่ยนเจ้าของปั๊บเขาระเบิดทิ้งเลย แล้วระเบิดทิ้งต้องเสียตั้งค้ำด้วย เราแสวงหาของเราขึ้นมา นั่นสมบัติโลกเป็นแบบนี้

โลกเขาอุตส่าห์หามา เขาคิดว่าเป็นความมั่นคงของเขา แต่มุมมองเรามีความแตกต่างกับเขา เราอุตส่าห์หั้นะ อุตส่าห์เสียสละมาบวช บวชเป็นพระเป็นเจ้า พอบวชเป็นพระเป็นเจ้า ถ้าโลกเขาก็ว่ากันนะ เสียดลิกัน “เป็นคนไม่จริง” คนไม่จริงจะบังคับตัวเองได้อย่างไร คนไม่จริงจะตั้งตัจจะ เห็นไหม ตั้งตัจจะว่าเราบวชแล้ว เราพยายามจะรักษาชีวิตของเรา เราจะตั้งกติกาคอบคุมตัวเราไว้

อย่างเช่นครูบาอาจารย์ของเรา ตั้งเป็นข้อปฏิบัติ ถ้าไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม ต่างคนต่างทำ พอต่างคนต่างทำขึ้นมา มุมมองก็แตกต่าง แต่นี่ครูบาอาจารย์ของเรา คุณิ เราเชื่อมั่นว่า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ ท่านเป็นผู้วางข้อวัตรปฏิบัติ ท่านเป็นพระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์นะไม่มีสิ่งใดปิดบังหัวใจนั้น หัวใจนั้นสะอาดกระจ่างแจ้ง สว่าง สะอาดบริสุทธิ์ กระจ่างแจ้ง รู้รอบขอบชิด ว่าจิตนี้มาจากไหน?

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ...จิตนี้มาจากไหน? ทำไมมาเกิดเป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น แล้วท่านรักษาของท่านเอง ท่านแก้ไขของท่านเอง ตั้งแต่จบสิ้นกระบวนการของท่านไปแล้ว ท่านรู้ของท่าน ท่านถึงวางธรรมวินัยไว้กับพวกเรานี้พวกตาบอด พวกอยากได้ พวกมีแรงปรารถนา มีความตั้งใจ อธิษฐานบารมี แต่ยังมีตาบอด ยังตาบอดสิ

สายตาเอียง สายตาไม่เป็นข้อเท็จจริง เราก็ต้องแก้ไขของเราไป นี่มันมีข้อวัตรปฏิบัติมา ครูปา
อาจารย์ท่านวางของท่านไว้แล้ว แล้วเรามาเดินตามนี้ เรามาเดินตามครูบาอาจารย์ของเรา

สิ่งนี้บังคับไว้ถ้าหัวใจของเรามันยังลุ่มๆ ดอนๆ อยู่ ก็อาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องอยู่ จิตต้อง
อาศัยเป็นเครื่องอยู่ คูณ เวลาเราถึงมี ๒๔ ชั่วโมง เข้าขึ้นมาเราบิณฑบาตมาเพื่อฉันอาหารเพื่อ
ดำรงชีวิต พอบ่ายขึ้นมาเราทำข้อวัตรปฏิบัติ เราก็ฉันน้ำร้อนกัน ตกเย็นขึ้นมาเราก็ทำวัตรของเรา
ส่วนตัวขึ้นมา แล้วภาวนาของเรา นี่ชีวิตของเราจะมีอะไรเป็นเครื่องอยู่

ถ้ามันมีอะไรเป็นเครื่องอยู่ จิตมันไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ให้มันเกาะสิ่งนี้ไว้ ถ้าไม่เกาะสิ่ง
นี้ไว้ละ ถ้าจิตมันไม่มีเครื่องอยู่ มันไปประสาโลก มันคั่นร่นของมันไป ถ้าคั่นร่นของมัน มันก็
แสวงหาของมันไปตามธรรมชาติของมัน ถ้ามันคั่นร่น คั่นร่นทำไม มันทำไมถึงคั่นร่นอย่าง
นั้นนะ? คั่นร่นไปเอาสิ่งที่เป็นพื้นเป็นไฟมาเผาตัวเอง เห็นไหม นี่รู้ๆ อยู่ว่าเราเป็นอะไร รู้ แต่ยังไม่เห็น

แต่พอมันเห็น มันมีสติปัญญาขึ้นมา มันเห็นนะ ทั้งรู้ ทั้งเห็น...เห็นอะไร?

เห็นหัวใจของตัวเอง เห็นคือมีสติ ถ้ามีสติมันยับยั้งได้ ยับยั้งสิ่งที่มันเผาผลาญหัวใจเรา

“เราทำไมโง่งขนาดนี้ ไปเอาสิ่งที่เป็นพื้นเป็นไฟมาเผาเราทำไม”

นี่ไง เราก็มีข้อวัตร คือการห้ามใจไว้ ข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ ถ้าจิตใจมันมีเครื่องอยู่ อยู่อาศัย
สิ่งใดมันก็อยู่ อาศัยข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่

คูณิ เวลาครูบาอาจารย์เรา หลวงตา เวลาท่านไปวัดคอยธรรมเจดีย์ เวลาสมุจเฉตพหาน
พลิกฟ้าคว่ำดินเลขนะ จบสิ้นกระบวนการ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” คิดนะ
เพราะมันลึกลับซับซ้อน สิ่งที่เราไม่รู้ไม่เคยเห็น แต่เนื่เรารู้กันนี้เราเห็น เราเห็นโดยอวิชา เรารู้
เราเห็นโดยสัญญา เรารู้เราเห็นด้วยความจำมา พอจำมาเราก็คาดก็หมายไป พอคาดหมายไป มัน
คาดหมายไม่ใช่ความจริง มันถึงไม่มีรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

ถ้ามันรสของธรรม เวลาความจริง “สมาธิ” สมาธิคือความรุ่มเย็น ถ้ามีปัญหา มันจะมา
ชำระถอดถอน แต่เนื่เวลาเราคาดเราหมายไป “สิ่งนี้เป็นธรรมๆ”...มันโดยสัญธรรม โดยธรรมของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็มียี่เพ็งหาอาศัย นือธิฐานบารมี มีเป้าหมายเวลาทำไป แต่มันไม่ถึงที่ตรงนั้นนะ เวลามันคายพิษออกมา ใจเห็นใหม่ กิเลสมันบังเงา มันคิดถึงธรรมนะ “เป็นความว่าง สิ่งนี้เป็นปัญญา”...นี่อาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องอยู่ อาศัยสิ่งนี้เป็นที่เกาะไว้

แต่เวลากิเลสมันโดนตะล่อมไว้หลายรอบ ตะล่อมไว้หลายทีนะ กิเลสมันบังเงา มันแสดงตัวออกมา มันเศร้า มันเหงา มันหงอย มันไม่เป็นความจริงนะ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่เป็นธรรมโอสถ สิ่งที่เป็นธรรมมันต้องมีของมัน ถ้ามีของมัน เราตั้งสติของเรา เราทำของเรา นี่เราต้องแลกมาด้วยความเข้มแข็ง แลกมาด้วยความจริงของเรา ถ้าแลกมา เราอาศัยจิตนี้เป็นเครื่องอยู่ เราพิจารณาของเรา เวลามันปล่อยมันวาง เวลาปล่อยวาง...ปล่อยวางสิ่งใด? ปล่อยวางสัญญา อารมณ์ ถ้าปล่อยวางสัญญาอารมณ์ พอมันปล่อยวางขึ้นมาตัวมันก็เป็นเอกเทศของมัน นี่สัมมาสมาธิ

ถ้าจิตมันปล่อยเป็นสัมมาสมาธิ...ทำไมมันถึงปล่อยล่ะ? มันไม่ได้ปล่อยเพราะอยากปล่อย มันไม่ได้ปล่อยเพราะเราต้องการให้มันปล่อย บังคับให้มันปล่อย เราบังคับ เราต้องการ เราขู่เชิญ มัน...ศึกษาธรรมมา เวลาทำมาแล้วเหมือนกับทำข้อสอบเลย เวลาเราทำข้อสอบ ตอบแล้วมันต้องมีผลของมัน นี่ก็เหมือนกัน นั่งสมาธิภาวนาเสร็จแล้วก็ชั่วโมง ๕ ชั่วโมง ๑๐ ชั่วโมงขึ้นมาแล้ว ต้องมีผลตอบรับออกมา ผลตอบรับขึ้นมา ถ้าผลตอบรับต่างอันต่างจริง มันก็สักแต่ว่า “สักแต่ว่า” แค่นั้นนะ

แต่ถ้ามันเห็น “ทั้งรู้ ทั้งเห็น”

“รู้” คือรู้การเกิด

“รู้” คือรู้ชีวิตของเรา

รู้ตั้งแต่เกิด เราบวชเป็นพระ คนที่เสียสละไปก็รู้วันตาย แต่เรายังไม่รู้ของเรา เราไม่รู้ของเรา เราไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไร แต่เรามีแต่ความตั้งใจจริง เห็นใหม่ รู้เรื่องสมมุติสังข รู้เรื่องความเป็นไปของเรา แต่ยังไม่รู้ความเห็นความเป็นจริง

จิตมันเริ่มสงบ มันเริ่มความจริง ถ้าต่างอันต่างสักแต่ว่า มันก็ควบคุมสิ่งใดไม่ได้ แต่ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา เวลากำหนดพุทโธ กำหนดคำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พอมันปล่อยวางเข้ามาๆ มันปล่อยวาง นี่มันเริ่มมีสติปัญญา มันรับรู้ตัวมันเอง มันปล่อยวาง เราจะเห็นคุณค่า

คนที่เวลาปล่อยวางสิ่งใดเข้ามา ปล่อยวางเพราะสิ่งใด? ปล่อยวางเพราะเรามีเครื่องอยู่ใ้อาศัยเครื่องอยู่นี้ให้จิตมันเกาะ จิตมันมีที่พึ่ง พอจิตมีที่พึ่ง...คูสิ เวลาเขาอยู่กลางแดด มันร้อนนัก ถ้าเรามีร่มเรากางร่มเรา เราเข้าที่ร่มมันก็ร่มเย็น จิตใจนี้มันเราร้อน เราร้อนเพราะอะไร เราร้อนเพราะมันฟุ้งซ่าน เราร้อนเพราะมันคิดแต่เรื่องโลกๆ คิดไป รู้เห็นสิ่งที่มันคิด สิ่งที่มันคิดขึ้นมา มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์คือสิ่งที่รู้อยู่แล้ว เคยรู้เคยเห็นขึ้นมามันก็สัญญา มันก็ซบมาในหัวใจ เวลาคิดก็คิดเรื่องนั้นแหละ คิดเรื่องที่สัญญามันซบไว้นั้นแหละ นั่นนะ คิดเรื่องเดิม นั่นแหละ นี่มันก็เผาตัวมันอยู่แล้ว มันรู้เรื่องเดิมๆ รู้เรื่องสัญญาอารมณ์

แต่ถ้าเรื่องความจริง เรื่องเป็นปัจจุบัน ถ้าสติปัญญา จากข้อวัตรปฏิบัติเรากะมันไว้ พอเกาะไว้ พอถึงเวลาแล้วมันปล่อย มันปล่อยเพราะมันเป็นความจริงนะ เพราะความจริง เพราะมีสติปัญญามันก็ปล่อย ปล่อยสัญญาอารมณ์ มันเป็นตัวมันจริงๆ มันปล่อยสิ่งใดมันก็เหลือพลังงาน พอเหลือพลังงาน ถ้ามีสติปัญญา พลังงานมันก็ชัดเจน

พอมันปล่อยแล้วมันเก้อๆ เจินๆ ปล่อยแล้วมันงงนะ “เอ๊ะ! ถ้ามันเป็นสมาธินะมันว่างๆ มันก็รู้ได้หมดนะ ออกมาอธิบายได้ทั้งนั้นเลย”

เวลาเป็นสมาธิจริงๆ นะ ไม่รู้ “เอ! มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้...”...นี่มันยังไม่ชัดเจน สติปัญญามันยังไม่สมบูรณ์ ฉะนั้นทำบ่อยครั้งเข้า สติบ่อยครั้งเข้า พอสติชัดเจนขึ้นมา สมาธิก็คือสมาธิ มันมีความร่มเย็นของมัน มันเห็นของมัน พอเห็นของมัน มันเริ่มออกใช้ปัญญาของมัน

“ความรู้ความเห็น” ถ้ามันเห็นของมัน เห็นตามความเป็นจริงขึ้นมาะ มันบริหารจัดการของมันได้ ถ้าบริหารจัดการขึ้นมาได้นะ นี่ไง ถ้าบริหารจัดการได้มันเห็นคุณค่าแล้ว เวลาคนที่จิตสงบ จิตมีที่พักอาศัย เห็นไหม จะเห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติ จะเห็นคุณค่าของชีวิตของสมณะ

พอสมณะ เราจะตัดดวงเอาอริยทรัพย์ เวลาเราเห็นช่องทาง เราอยากจะไปถึงเป้าหมาย ถ้าไปถึงเป้าหมายนะ เราเสียค่ายเพศนี้มาก เสียค่ายกาลเวลา เสียค่ายชีวิตของเราที่เราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไป ถ้าเรายังอยู่ในเพศนี้ เราไม่เสียค่าย เราก็จริงจังของเรา เราก็ทำของเรา

ถ้าทำของเราไปนะ พอจิตเริ่มสงบเราก็รักษา ชำนาญในวสี การเข้าและการออก ดูแลรักษาจิตของเรา แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าเราใช้ปัญญาขึ้นมาแล้ว มันจะเข้ามาทำความสงบได้ง่ายขึ้น เพราะมันใช้ปัญญา พอการใช้ปัญญาก็ปัญญาการรอบรู้ในกองสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง มันคาด มันหมาย มันยึด มันมั่น มันวิตกวิจารณ์ มันต้องการของมัน เห็นไหม นี่ถ้ามันรอบรู้ในกองสังขาร รอบรู้ในตัวมันเอง

“คิดไปทำไม? ให้มันเป็นความจริงสิ”

ชำนาญในวสี เห็นไหม เวลาเข้าสมาธิก็เป็นสมาธิอยู่นี่ เป็นเพราะอะไรล่ะ?

เป็นเพราะเราตั้งสติ แล้วเราใช้คำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

“งานชอบ” ถ้างานมันชอบธรรม เราทำหน้าที่การงานตามหน้าที่ของเรา ถ้าผลของมันตามความเป็นจริง มันก็ต้องให้ผลตอบแทนในทางที่ชอบ

ทีนี้ มันไม่ชอบ ไม่ชอบเพราะอะไร เพราะเราปฏิบัติแล้วเราคาดเราหมาย “ทำแล้วไม่ได้ผล”...นี่มันไม่ชอบ ไม่ชอบเพราะอะไร เพราะเราวิตกวิจารณ์ เราไปเกี่ยวอดีตเอามาเป็นปัจจุบัน ใจ ถ้าเราทำต่อไป ผลมันคือผลใช่ไหม มันยังไม่ถึงผลนั้น มันเป็นอดีตใช่ไหม อดีต-อนาคต สิ่งที่เป็นอดีต เราไปเกี่ยวมาเป็นปัจจุบัน ถ้ามันยังไม่ได้ผล อนาคต ถ้ามันทำไปจริง มันก็จะได้ผลเป็นผลอย่างนั้น ถ้าได้ผลอย่างนั้น เราไปเอาอดีต-อนาคตมาเป็นปัจจุบัน มันไม่เป็นความจริงหมดเลย

“ปล่อยหมด” หน้าที่ของเราเราก็ทำของเราไป ถ้ามันเห็นของมัน มันเป็นจริงของมัน มันเข้าใจนะ พอมันเข้าใจขึ้นมา มันรักษาพื้นฐานได้ ถ้ารักษาพื้นฐานได้ ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก ถ้าการเข้าและการออกมันทำของมันได้ ถ้าทำของมันได้ นี่ทั้งๆ เห็นๆ นี่แหละ

เวลาเราอ่านตำรับตำราขึ้นมา ครูบาอาจารย์เทศน์ว่าการขนาดไหน นี่เป็นการบอกเล่า “จะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น ทำไปเป็นอย่างนั้น” แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นความจริงท่านทำทายมาก “ทำมาสิ ถ้าไม่เข้าตรงนี้มันจะไปที่ไหน มันต้องเข้าตรงนี้แหละ มันต้องเข้ามาตรงนี้ ถ้ามันไม่เข้ามาตรงนี้...”

ครูบาอาจารย์ท่านรู้อยู่แล้วว่าใครผิดหรือใครถูก ที่นี้ คำว่า “ผิด” หรือ “ถูก” มันน่าเห็นใจ น่าเห็นใจเพราะอะไร เพราะในการประพฤติปฏิบัติใหม่มันก็ธรรมดา คนฝึกหัดใหม่ คนทำงาน คนทำงานการฝึกหัดมันก็ต้องมีผิดพลาดเป็นธรรมดา จะว่าปฏิบัติไปแล้วจะมีถูกไปเลย จิปาถะ ภิญา เวลปฏิบัติปั๊บ มรรคสามัคคีมันรวมเลย สมุจเฉทปหาน ถ้ามันชำระกิเลสได้...มีไหม? มีแต่น้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วมันก็ต้องดูโอ

เริ่มต้นขึ้นมา คฤหา โทงโลกเขาไม่เชื่อกันง่ายๆ หรอก ใครจะมีฐานะ-ไม่มีฐานะ เขาจะดูตัวเลขทางบัญชี ในบัญชีมีเงินจริงหรือเปล่า ถ้าในบัญชีมีแล้วเขาต้องพิสูจน์ด้วยว่าเงินที่ได้มานะ ได้มาด้วยการฟอกเงินหรือเปล่า น้อฉลหรือเปล่า โกงเขามาหรือเปล่า เขาต้องตรวจสอบนะ เขาไม่ไว้ใจกันหรอก นี่ว่ามีเงินจริงหรือเปล่า

นี่ก็เหมือนกัน เวลาว่าจิตมันสงบเป็นความจริง ที่บอกว่าเข้าไปจุดนั้นๆ นะ มันตรวจสอบกันได้ เพียงแต่ว่าคนที่ตรวจสอบมันมีน้อยใจ คนที่ตรวจสอบจริงมันมีน้อย มันเป็นตรรกะทั้งหมด มันเป็นปรัชญาไปกันหมดเลย แล้วมันจะตรวจสอบกันอย่างไรละ

ปรัชญา พุดให้เหมือน พุดให้คล้ายเท่านั้นนะ มันใกล้เคียง พอใกล้เคียงกันเองก็อนุโลมเอา

ใกล้เคียง...ใช่ ใกล้เคียง...ใช่

แต่มันไม่ใช่

ถ้ามันใช่ มันต้องให้ผลสิ ถ้ามันเป็นใช่ มันก็ต้องเป็นใช่ตามเป็นจริงของมัน ถ้าใช่ตามเป็นจริงของมัน มันเป็นความจริงของมัน ถ้าเป็นความจริง ความจริงก็คือความจริง ฉะนั้น เวลาปฏิบัติไป เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านจะคอยชี้แนะเรา ถ้าคอยชี้แนะเรา คนที่จะชี้แนะเรามันต้อง

ผ่านอย่างนั้นมา ถ้าไม่ผ่านอย่างนั้นมาจะรู้ได้ไหมว่าผิด ฉะนั้น ถ้าผ่านมาแล้ว การกระทำ นี่ไง ที่ว่าเราดิศครูดีอาจารย์ก็ตรงนี้ ตรงที่ว่ามันไม่ต้องเสียเวลาเรานาน

คิดดูสิ เวลาปฏิบัติ เสียเวลาเราไหมละ ดูสิ ครูบาอาจารย์บอกให้ทำความสงบของใจ เราทำเมื่อไรมันจะสงบ สงบแล้วเราชำนาญในวิธี ถ้าชำนาญในวิธีนี้มันไม่เสื่อมนะ คือพอชำนาญในวิธีนี้รักษาใจนี้ได้ พอรักษาใจนี้ได้ เราใช้ปัญญาของเราไป พอใช้ปัญญาของเราไป เราแยกเราแยกของเราไป เราพิจารณาของเราไป มันจะเบิกทางเข้าไปเรื่อยๆ เปิดออก เปิดออก เปิดออก เปิดสิ่งที่ปิดหัวใจนี้ เปิดออก เปิดออก เปิดออกมันก็ต้องรู้สิ

ดูสิ เราเปิดห้องเปิดหับของเรา เปิดตู้เปิดไหของเรา เราต้องรู้ข้างในมันบรรจุสิ่งใดไว้ นี่เหมือนกัน เปิดออก เปิดสิ่งที่ความวิตกกังวล พอมันเปิดออก โอ้! ไปเห็นข้างใน ข้างในยังมีปัญหาให้เราแก้ ยังมีงานให้เราทำอีกมหาศาลเลย พออย่างนี้ พอเราเปิดตู้เปิดไหไม่ได้เราก็อ้อ! เช็ดแต่ตู้ เช็ดแต่ฝาตู้ มันก็มีเท่านั้น เปื้อนมากเลย แล้วเปิดออกไม่ได้ ถ้าเปิดออกข้างใน ในตู้มันบรรจุสิ่งใดไว้อีกมหาศาลเลย

จิตสงบแล้วออกพิจารณากาย พอเห็นกายขึ้นมามันแยกแยกของมันไป มันมีทางไปมันมีมหาศาลเลย แล้วทางไปนี้เป็นประโยชน์ ยิ่งค้นยิ่งคว้า ยิ่งเกิดปัญญา พอเกิดปัญญานี้มันสะท้อนใจนะ พอเกิดปัญญาขึ้นมา สิ่งที่ว่า ดูสิ เราดูบลกอยู่ข้างนอก เราก็อ้อ “สะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีอะไรเลย จะชำระสะสางด้วยความดีของเราหมดแล้ว ทำไมไม่เป็นความจริง”...มันจะเป็นความจริง-ไม่เป็นความจริงก็ใจเรานั้นนะ

ถ้ามันเศร้าหมอง...เวลามันดี มันดีชั่วคราว แล้วพอเรารักษาไม่ดินะ พอมันเสื่อมมันถอยขึ้นมาละ ล้มกรูดๆ เลยนะ พอล้มกรูดๆ เลย มันมีอะไรละ มันก็มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเราเปิดตู้ออกมาละ ข้างในมันล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไรละ เพราะในตู้มันจะมีเครื่องยนต์กลไกต่างๆ ให้เราได้พิสูจน์ตรวจสอบ

พอเปิดมาแล้ว สังขารเกิดจากที่ไหน สัญญามันจำข้อมูลมาจากอะไร วิญญาณรับรู้อย่างไร พิจารณากาย กายมันเกิดมาจากอะไร มันพิจารณา มันแยกแยกของมันนะ มันแยกแยกของมันนะ มันแยกแยก มันเป็นไตรลักษณ์ของมัน...มันทำไม่ถึงเป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์แล้วผลที่ใจมันเห็นไตรลักษณ์มันมีรับรู้สิ่งใด จิตที่เห็นไตรลักษณ์มันปล่อยไตรลักษณ์อย่างไร พอ

มันปล่อยไปแล้วมันเหลือสิ่งใดไว้ สิ่งที่ปล่อยมามันรับรู้ได้อย่างไร ถ้ารับรู้แล้วมันมี
ผลตอบสนองอย่างไร

ธรรมโอสธ ธรรมรสต่างๆ ที่มันชนะขึ้นมามันชนะอย่างไร ถ้ามันชนะอย่างนี้ เห็นไหม
ทรัพย์อย่างนี้ เราจะหาอริยทรัพย์ ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน สิ่งที่เราที่เห็นนี้ทำให้จิตใจนั้นองอาจกล้า
หาญนะ แล้วจิตใจดวงนั้น คูณ ผู้มีศีลจะเข้าสังคมไหนก็ได้ สังคมไหนเราเข้า ไม่เคอะไม่เงิ่น
แต่ถ้าเราทูล เราจะทำองอาจกล้าหาญเข้าไปในสังคมไหน เพราะว่ามือมีบาตแผลนะ เราไม่กล้าไป
จับสิ่งเชื้อโรคต่างๆ หรือมันจะเข้าตามมือเรา ถ้ามือเราไม่มีบาตแผลเลยนี้มันทำอะไรก็ได้

จิตใจ ถ้าทำมาด้วยความสงบร่มเย็น มันก็อหังการนะ ถ้าจิตสงบรักษาแต่ความสงบ แต่ไม่
ใช้ปัญญา...อหังการมาก คิดว่าจิตนี้มันคิดในความสงบ สงบนี้มันมีแสง มีแพรวพราวในหัวใจ
นะ มันก็คมกล้าบ้าบิ่นไปเลย แต่เพราะจิตมันสงบแล้วมันมีปัญญาของมัน เพราะปัญญจะทำให้
อ่อนน้อมถ่อมตน ปัญญามันจะค่อยๆ อ้อ! จิตที่มันคมกล้า จิตที่มันแพรวพราวนี้มันเป็น
สัมมาสมาธิ มันเป็นเรื่องฉานโลกีย์ มันเป็นเรื่องฤทธิ์เรื่องเดช เรื่องพลังงานของมัน พอมีปัญญา
ขึ้นมา ปัญญามันก็แยกแยะขึ้นมา มันพิจารณาของมัน อ้อ!

นี้มีพลังงานขนาดไหน ปัญญาขนาดไหนนะ มันก็อนิจจัง มันเป็นของชั่วคราว มันไม่
คงที่ไง พลังงานคือพลังงาน ตัวใจวิชามันครอบงำไว้มันก็เวียนตายเวียนเกิด นี่ที่ไม่รู้ไม่เห็น
เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดในวัฏฏะ แล้วนี่มาเกิดเป็นพระ นี่เรา
รู้เรา เห็น

แล้วพอจิตสงบแล้วเราใช้ปัญญา พอพิจารณาของมันไป อ่อนน้อมถ่อมตนนะ อ่อนน้อม
ถ่อมตนเพราะอะไร อ่อนน้อมถ่อมตนเพราะมันพิจารณาของมันไปนะ อืม! ใครจะรู้ใครจะเห็น
สิ่งนี้ สิ่งนี้ถ้าโดยตรรกะ โดยปรัชญา โดยทางโลกทางวิทยาศาสตร์ มันก็เป็นเรื่องโลก เป็นโลก
ปัญญา แล้วขณะที่เป็นโลกปัญญาจะพลิกมาเป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าจะพลิกมาเป็นโลกุตตร
ปัญญา ถ้าจิตสงบแล้วมันมีความอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนน้อมถ่อมตนเพราะอะไร เพราะมัน
สงวนรักษา

เพราะถ้ามันไหลออกทางโลกไป มันก็กล้าไปเลย เป็นโลกนะ มันมีแรงดึงดูด มันมี
ความพอใจ มันซาบซึ้ง พอเป็นโลกๆ มันซาบซึ้ง มันเป็นแรงดึงดูดของค้นหาความทะยานอยาก

น้ำมันไหลไปแล้ว ผิดอีกแล้ว พลาดอีกแล้ว พอออกไป คูสิ กว่าจะทำจิตสงบได้ แล้วพอพิจารณาไปๆ พันเพื่อนไปจนออกเป็นโลกไปอีกแล้ว เป็นโลกียปัญญาไปแล้ว

พอดึงกลับมา พอมีความสงบ พอสงบแล้วมันเป็นที่ว่าถ้ามันองอาจกล้าหาญมันก็เป็นแพรวพราวของมันใช่ไหม ถ้าจิตมันสงบ ถ้ามีกำลังมาก เวลาพิจารณากาย กายจะใส ใสจนพิจารณาไม่ได้ มันไม่ลงเป็นไตรลักษณ์ไง มันไม่ลงเป็นไตรลักษณ์ มันคมกล้า มันกล้าแข็งของมัน เราใช้ปัญญาแยกแยะของมันๆ ให้มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา ให้มันสมดุลของมัน พอเป็นความสมดุลของมัน นี่ปัญญามันแยกแยะของมัน มันเห็นของมัน มันรู้ของมัน พอรู้ของมัน เห็นไหม ถ้าด้วยความแพรวพราว ด้วยความคมกล้า ด้วยความอหังการ มันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องทัญญูมานะ

แต่ถ้ามันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันอ่อนนุ่มถ่อมตน มันแก้ไขตัวมันเอง ออกมาสั่งสอนใจให้ใจมันรับรู้ ใครจะรู้กับเราได้ เราอ่อนนุ่มถ่อมตน อ่อนนุ่มถ่อมตนกับธรรม แต่ในหัวใจมันมีธรรมรส มันมีความเข้าใจของมัน มันมีปัญญาของมัน มันแยกแยะของมันด้วยมรรคญาณของมัน มันยังเห็นนะ เพราะปัญญาอย่างนี้ ปัญญาที่การแยกแยะอย่างนี้ โลกรู้กับเราไม่ได้ มันเป็นโลกุตตรปัญญา มันเป็นปัญญาที่เหนือโลก ถ้าเหนือโลก เราคุยกับโลกไม่ได้เลย โลกเข้าใจเราไม่ได้เลย ถ้าโลกเข้าใจไม่ได้ เราไปพูดกับเขาเป็นเราเป็นคนดีหรือคนชั่ว เขาหาว่าเราเป็นคนชั่ว แต่ความจริงเราเหนือโลก ธรรมเหนือโลก โลกุตตรธรรม

แต่โลกเขาบอกว่า “ทำอย่างนี้มันทำให้อ่อนด้อย ให้ไม่ทันคน”

ทันคน-ไม่ทันคน เอากิเลสไปทันเขาทำไม แต่เราจะทันกิเลสของเรา ทันความอหังการของเรา เห็นไหม ใช้ปัญญาแยกแยะๆ ถ้าความสมดุลของมัน มันก็เป็นไตรลักษณ์ะ มันแปรสภาพของมัน มันเปลี่ยนแปลงของมัน เราดูเราเห็นของเรานะ คูสิ มันเป็นโลกุตตรปัญญา นี่มันเห็นของมัน มันรู้ของมัน ทั้งรู้ ทั้งเห็น ทั้งเป็นไป จิตใจมันมั่นคงของมัน

แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงอ่อนนุ่มถ่อมตน ใครจะอหังการ ใครจะมีความรุนแรง เป็นสิ่งที่เรื่องของโลกเขา เราหลบ เราหลีก เราแก้ไข เราจะเอาตัวเรารอด ถ้าเอาตัวเรารอด นี่เราเอาตัวเรารอดได้

“อตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

คนสามารถจะเอาใจของเราพ้นจากภวาสวะ ภวาสวะนะ พ้นจากภพ ภพของเรานี้ พ้นจากกิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะ พ้นจากภพ จากที่อยู่อาศัย จากถ้ำ จากภูเขา จากสิ่งที่กิเลสมันครอบงำอยู่นี้ เราจะเอาใจเราพ้นนะ ถ้าเอาใจเราพ้น เราต้องรักษาของเราเอง เราต้องดูแลของเราเอง เห็นไหม มันรู้มันเห็นของมัน ถ้ารู้-เห็นของมันนะ มันจะอหังการไปไหน คนที่เขอหังการเพราะว่ามันมีทิฐิมานะ ความมีทิฐิ พอทิฐิที่เรารู้เราเห็นแล้วเราก็อยากให้คนอื่นเขารู้เขาเห็นกับเรา...มันเป็นไปไม่ได้

สิ่งที่เขารู้เขาเห็นกับเรา หนึ่ง เขาต้องใช้ความสงบร่มเย็นของเขาขึ้นมาให้เป็นกลาง ให้เป็นสัมมาสมาธิก่อน ถ้ามีสัมมาสมาธิ ถ้ามันพูดไป มันมาด้วยเหตุด้วยผล มันก็เป็นโลกียปัญญาเป็นเรื่องโลกๆ แล้วเรื่องโลกๆ มันเถียงกันจบไหม? มันเถียงกันไม่จบ ฉะนั้น มันเถียงกันไม่จบพูดไปมันจะจบไหม

แต่พอมาใจเป็นสัมมาสมาธิ พอใจเป็นกลางขึ้นมา แล้วเป็นโลกุตตรธรรมขึ้นมาที่พูดกันรู้เรื่องแล้ว เพราะสิ่งที่มันพูดกันรู้เรื่องเพราะอะไร เพราะเราเข้าไปจุดเดียวกัน เข้าไปสู่มรรคญาณเหมือนกัน นี้อริยัจจอันเดียวกัน มันพูดกันเข้าใจ พอพูดกันเข้าใจ เราจะส่งเสริมกัน เราจะดูแลกัน พอดูแลกัน ดูแลจากไหน? ดูแลจากความเป็นจริงของเรา ถ้ามันพิจารณาของมันไปบ่อยครั้งเข้า นี่จับต้องได้ พิจารณาของมันเข้าได้ นี่มันรู้-เห็นจากภายในนะ

“รู้-เห็นจากภายใน” ครูบาอาจารย์เป็นคนบอก เป็นคนสั่งเป็นคนสอน เป็นคนคอยชี้แนะ แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราเอง ถ้าเรารู้ของเราเอง มันเป็นปัญญาของเราเอง เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมาได้ นี่ไง สิ่งนี้เรารู้เราเห็นหมดเลย

คุณติ เวลาเขาเกิดตายในโลก พ่อแม่ไม่บอกไม่รู้หรอก พ่อแม่บอก เดี่ยวนี้เขาจดไว้ที่โรงพยาบาล เกิดที่ไหน เกิดที่โรงพยาบาลนั้น นี่เขาจดเอาไว้หมดแล้ว เพราะทางสถิติ ทางโรงพยาบาลเขาต้องจดไว้...เราไม่รู้ไม่เห็นของเรา เดี่ยวนี้เกิดที่โรงพยาบาลกันทั้งนั้น มนุษย์เรามันจะเป็นไก่อไปเรื่อยละ สายพันธุ์ไหนๆ ไปอยู่ที่โรงพยาบาลหมดนะ นี่มันเป็นเรื่องโลกไปหมด

แต่ถ้าพอเรามาบวชเป็นพระเป็นเจ้าขึ้นมา เรารู้ตักฟากของเรา เรารู้ เราเกิดเราก็ก็นั่น เราเป็นคนเปล่งวาจาด้วยอุปษณาย์เอง เราขอบวชเอง แล้วเราก็ก็นั่นหม่มมาแล้ว เราเป็นพระของเราเอง แล้วเราปฏิบัติเราก็ก็นั่นลูกลูกหลานของเราเอง ถ้าใครทุกข์ก็ทุกข์ในหัวใจเอง แต่ถ้าปฏิบัติ

ขึ้นมามันเป็นความจริงนะ แต่! แต่เรายังมีวาสนา เรายังมีหม่อมคณะ แม้จะไม่ถูกใจเรา แม้แต่จะไม่เห็นด้วยกับเรา

แต่ถ้า...คูติ คูเมล็ดพันธุ์พืช ในป่า คูติ ไม่เบญจพรรณ หล้าต่างๆ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับทางโลกนะ ทางโลกก็ไม่ใช่ประโยชน์กับเขา แต่มันเป็นประโยชน์กับในป่านั้นนะ แม้แต่เฟิร์นต่างๆ ยังคลุมดินไว้ให้ดินชุ่มชื้น ไม่มีสิ่งใดไม่เป็นประโยชน์เลย มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ เป็นประโยชน์ของป่าเขา แต่ไม่เป็นประโยชน์กับมนุษย์

ฉะนั้น สิ่งที่มีอยู่ในป่านั้นยังส่งเสริมกัน จุนเจือกัน แล้วเราเกิดมาเป็นพระ เราเกิดโดยความตั้งใจของเรา แล้วเรามีหม่อมคณะของเรา มันจะไม่ถูกใจไม่เหมือนกับเราปรารถนา เราต้องการ เป็นความจริงอยู่แล้ว เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรามันอยากได้ตามจินตนาการของมัน อยากได้ตามความคาดหวังของมัน แล้วมันจะไม่ได้ตามความเป็นจริงแน่นอน...ไม่ได้หรอก ที่ไม่ได้ปั๊บ เราก็อึดอัดขัดข้องไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เรามีหม่อมคณะ เรามีผู้ที่ประพฤติปฏิบัติร่วมด้วยขนาดนี้ มันเป็นบุญเราขนาดไหน ถ้าอยู่ที่ไหนเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาดี ถ้าเขาไม่ปฏิบัติกัน เราไปปฏิบัติก็ไปขัดแย้งกับเขา นี่เราปฏิบัติของเรา เราต้องหาช่องทางของเรา...มันเป็นกันหมดนะ ลองมีประสบการณ์ มันจะเข้าใจเรื่องอย่างนี้หมดเลย

แล้วถ้ามันอย่างนี้แล้ว เราจะไปตื่นตื่นเอาสิ่งใด เรื่องสภาวะแวดล้อม เราได้ขนาดนี้เราก็มีบุญกุศลมากขนาดนี้แล้ว เราถึงได้หม่อมคณะที่จงใจ ตั้งใจ มีเป้าหมายอันเดียวกัน เพราะปฏิบัติธรรม เราเป็นพระกรรมฐาน กรรมฐานหลักอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วถ้ามันรู้มันเห็น ขึ้นมาตามความเป็นจริงของมันนะ เราเป็นประโยชน์ของเราเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ฉะนั้น สิ่งที่เรามาลงอุโบสถกันอยู่ที่นี่ เพื่อความสมานฉันท์ เพื่อความเข้าใจของเรา ตั้งแต่เราบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้ลงอุโบสถสังฆกรรมร่วมกัน ให้เป็นหมู่เป็นคณะกัน สิ่งที่เขาเหลือใจงานให้ดูแลกัน สงฆ์ไม่ดูแล สงฆ์ ใครจะดูแล สงฆ์ด้วยกันดูแลกัน ช่วยเหลือกิจการงานกัน แต่ใครถ้ามีความจำเป็น เขาต้องตายจากพระไปเป็นฆราวาส นั่นก็เรื่องธรรมดา นี่ตายทั้งรู้ทั้งเห็นนะ

แต่ถ้ามันตายในวิญญูะ มันไม่รู้ไม่เห็นนะ เวลาตายไปแล้วก็สิ้นอายุขัยไป ไปเกิดเป็นอะไรก็ยังไม่รู้ ถ้าทำคุณงามความดีมันก็ได้ผลของเขาตามเวรตามกรรม แต่เนี่ยเรารู้เราเห็นของเรา เราจะทำประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา

ตั้งใจ ตั้งใจแล้วรักษาหัวใจของตัวเอง

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ถ้าเราเห็นธรรมแล้ว ถ้าครูบาอาจารย์ท่านพูดเทศนาว่าการ ถ้าเราเห็นนะ ถ้าโต้แย้ง ถ้าตรงข้าม อาจารย์ที่พูดโกหกทั้งนั้นนะ เราย้อนศรได้เลย ย้อนศรกลับไปเลย แต่ถ้าเราปฏิบัติไปแล้ว ถ้าถึงที่สุดแล้วนะ ถ้าที่อาจารย์พูดกับที่เราเห็นจริง พอมันรู้จริง นี่ไง ความจริงคือความจริงที่เข้ากันได้พอดี ความจริงกับความจริงอันเดียวกัน

แต่ประสบการณ์ของครูบาอาจารย์ มีอายุพรรษาที่แก่กว่า แล้วจะล่วงไปก่อนเรา แล้วเราจะเดินตามมา นี่ศาสนาทายาท เพื่อศาสนา เพื่อความมั่นคงของศาสนา

“ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์”

สิ่งที่ป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่พึ่งที่อาศัยของเรา

ชีวิตนี้เกิดมาจิตหนึ่ง เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ได้บวชเป็นพระ ได้พยายาม ขวนขวาย พยายามประพฤติปฏิบัติ เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้เป็นที่พึ่งกับหมู่คณะได้ เราจะเป็นศาสนาทายาท เอวัง